

Vi hører jævnligt om hvor svært det er at holde de danske fængsler fri for narko og forbudte stoffer, som hash, amfetamin o.lign. Men det er ikke Winnie eller Frankje's skyld. De er to af de ialt 12 uddannede narkohunde indenfor kriminalforsorgen, som har arbejdet med jævnligt at afsøge de danske fængsler og arresthuse for forbudte stoffer. Det er over 4000 fængselsceller på landsbasis, så det siger sig selv, at det ikke er hver dag alle får besøg og kreativiteten i miljøet er stor.

Her må man gå på bordene og i sengene

Tekst og foto: Kirsten Lynge

Charlotte og Bo er begge uddannede fængselsbetjente og har nu i hhv. 12 og 7 år fungeret som narkohundeførere. Det daglige arbejde består i jævnlige anmeldte eller uanmeldte besøg i fængsler og arresthuse. I det første tilfælde informeres personalet om besøget. Ved uanmeldte besøg dukker hundeførerne bare op og banker på. Af og til har man større aktioner, hvor en hel busfuld betjente med hunde dukker op og

overtager kommandoen i hele fængslet en hel dag. For størst mulig effekt er det vigtigt at besøget overfor de indsatte har karakter af så meget "surprise party" som muligt. Ind imellem ankommer de i andre biler, parkerer andre steder eller på alle måder forsøger at overliste, men der skal ikke lang tid til at gemme eller skille sig af med en klump hash, som er det, der findes og konfiskeres mest af.

Vi ankommer til afdeling EFG, hvilket ikke er en ungdomsuddannelse.

Charlottes narkohund hedder Winnie og er en 8 år gammel labradortæve. Det er Charlottes 2. narkohund og selvom hunden stadig virker frisk og meget arbejdsivrig, er Charlotte ved at forberede Winnie's aftager. Det er dog vigtigt, at den næste også bliver en labrador, som ikke er stor af vækst, da den skal kunne balancere hen ad bordene uden at vælte alt ned og ind imellem skal løftes op over hovedhøjde, når den markerer for fært ovenpå skabe, hylder etc. Charlotte og Winnie's makker på jobbet er Bo med sin Malinois, som hedder Fraukje. Fraukje's forgænger var en labrador, men Bo og den blev kom aldrig helt på bølgelængde og da han efterfølgende besluttede sig for en malinois, måtte han jo til Belgien. Den eneste mulighed var en 7 måneder gammel tæve, som ejeren havde stillet hen i hundegården efter at den ikke havde levet op til kravene i bidarbejdet. Den havde derfor stået i en hundegård og var mildest talt ureglerlig og understimuleret. Men Bo tog chancen og et halvt år efter bestod den prøven som narkohund.

En interessant ost.

Uddannelsen til narkohund er ens for kriminalforsorgen og for politiet og foregår på Politiets hundeskole på Kildegården ved Farum. Både Charlotte og Bo er faste instruktører på uddannelsen og har hvert år 1-4 ugers undervisning af narkohunde på forskellige uddannelsestrin - både politiets og kriminalforsorgens. Toldvæsenet har deres egen uddannelse. Alle uddannede narkohunde skal hvert år til mønstring, for at de fortsat kan være "ansat" i Kriminalfor-

For at hunden kan blive godkendt som tjenestehund kræves det at den skal i 6 mdr. alderen prøve-røntgenfotograferes fri for HD og albueleds-dysplasi.

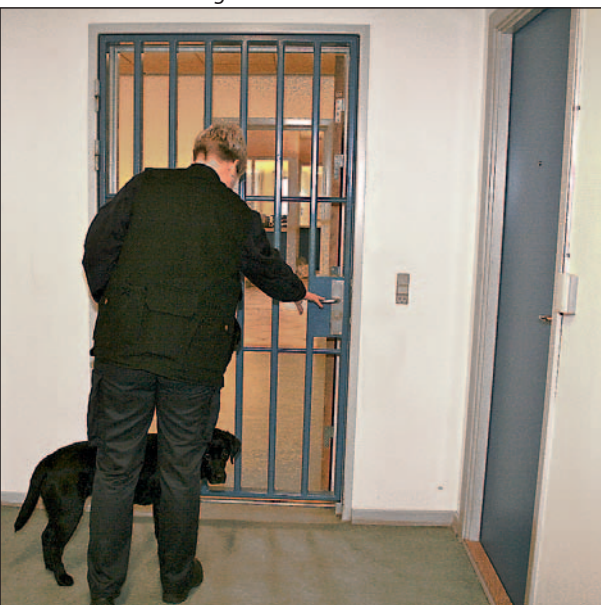
sorgen og i Politiet. Prøven består i at de skal finde 3/4 ud af et antal "udlæg" (forskellige stoffer gemt på forskellige måder). Det kan være en bil, et sommerhus, et værksted eller lignende.

For at blive en dygtig narkohund er det selvfølgelig vigtigt, at hundene kan bruge næsen rigtigt og lære at finde og reagere på de stoffer, de trænes på. Men de skal også være mentalt stærke. Som et led i selve uddannelsen til narkohund, skal de i 6-7 måneders alderen bestå en mentaltest, som er ret omfattende og som ikke kan tages om. De fleste kan nok forestille sig, at hundene kan komme ud for mange forskellige situationer, hvor det er nødvendigt, at de for det første ikke på nogen måde kommer til at virke nervøse eller truende, men til enhver tid reagerer venligt og afbalanceret, men også at de er istand til vedvarende at arbejde koncentreret uanset påvirkninger fra omgivelserne. Derfor er det uhyre vigtigt under træningen og forberedelserne til prøverne at udsætte hundene for forskellige påvirkninger. Steder med mange mennesker, trange rum, banegårde, skydebaner, færdsel i biler, på borde og i møbler, på glatte overflader etc.

En krævende arbejdsdag

En narkohund er "på" hele dagen, undtagen på køreturen mellem dagens forskellige opgaver. Selvom det ikke er fysisk de store udfordringer, er det virkelig hårdt arbejde at skulle bruge sine sanser så koncentreret igennem en hel arbejdsdag. Det kræver en god fysik, så det er vigtigt at hundene er i god fysisk form. Ikke noget med overvægt, gigt, løbetider, hormonforstyrrelser el. lign. Derfor bliver tæverne steriliserede og hannerne kastrerede, hvis deres hormonbalance kommer i vejen for arbejdet. For at holde dem fysisk i topform får både Winnie og Fraukje jævnligt både kiropraktisk

Herunder: Charlotte åbner en af de solide gitterdøre, som adskiller afdelingerne. Til højre portslusen ind til det lukkede statsfængsel.

Kreativiteten er stor og alle gemmesteder ses efter.

behandling, sakralterapi (kranie massage) og kropsmassage. Faktisk var Fraukje nok aldrig blevet brugshund, hvis det ikke var for en kiropraktisk behandling som afslørede og rettede en forvredet nakkehvirvel. En skade, som hun havde haft rigtig længe og som hun derfor måtte have adskillige behandlinger for. Hun havde ekstremt ondt i nakken og reagerede voldsomt, når man rørte hende. Dette har sikkert været den egentlige årsag til at opdrætteren kasserede hende. Hun har jo haft ondt, hver gang hun skulle bide og trække. Siden er hun blevet en helt anden hund og er meget knyttet til Bo, men kan ellers godt være lidt reserveret.

Jeg fik fornøjelsen af at være bagsædepassager en dag sidst i februar i bilen med Charlotte og Bo på forsædet, Winnie og Fraukje i hundeburet bag i tjenestebilen.

Statsfængslet og arresthuset

Vi startede ud hos Charlotte, hvor Bo havde medbragt rundstykker, hvorefter vi kørte til det første af de to steder, vi skulle hen den dag, nemlig Nr. Snede Statsfængsel, som omfatter både en lukket og en åben afdeling. Det var den lukkede afdeling, som stod for tur og mens Bo blev sat af ved den store portsluse for at melde vores ankomst i vagtstuen, fik jeg en rundvisning på det store område, som iøvrigt ligger naturskønt og ugenert i plantagen syd for Nr. Snede i Jylland.

De gamle bygninger, som idag huser bl.a. administration, kontor og museum var oprindeligt et pighjem på linie med det som lå på Sprogø.

Et fængsel er på mange måde et samfund i samfundet og der er selvsagt stor forskel på den åbne afdeling og den lukkede. Det åbne fængsel består af nogle lave hvide bygninger, som nærmest leder tankerne hen på noget rækkehusbyggeri, mens den lukkede del er omkranset af to meget høje hegn, som naturligvis er vagt- og videoovervåget. Forud for besøget, måtte jeg sende en underskrevet fuldmagt, som gav personalet ret til at checke min straffeattest. Det holdt den til, så jeg fik lov at komme med ind med kameraudstyr og notesblok. Udenfor var det iskoldt, så vi skyndte os forbi vinduerne med de kraftige stålgitre for og ind i vagtstuen, hvor vi blev venligt modtaget i en aldeles afslappet atmosfære. Derefter gik vi gennem et antal svære gitterdøre på vej ud til gangene og runden i celleafdelingen.

Afsøgning og aflæsning

Når en hundefører arbejder så intenst med sin hund dag ud og dag ind, lærer de to at læse hinanden rigtig godt. Charlotte kan meget hurtigt se på Winnie om der er

Fraukje finder lynhurtigt hashklumpen i benet på motionscyklen.

noget at komme efter i et rum. Når Winnie bare kigger på Charlotte og ser ud som om hun siger, - ja, og hvad skal vi så nu? Er der ingenting. Først runder hunden gangen med døre ind til fængselscellerne. Den løber langs fodlisten og stopper ved hver dør den møder og undersøger grundigt, før den fortsætter til næste dør. Seancen gentager sig i gangens modsatte side. Charlotte fortæller at allerede på denne rundtur ville hunden sandsynligvis reagere, hvis der var noget at komme efter og skrabe og give tegn ved døren ind til den pågældende celle. Så fintfølelse er de. Men det nøjes vi naturligvis ikke med. Det skal se meget mere grundigt ud, og da beboerne i de allerfleste tilfælde arbejder på værksteder i dagtimerne, låses dørene op en af gangen og hundene får besked om at søge af. Nu forstår jeg hvorfor det er så vigtigt for Charlotte at hendes næste hund skal høre til de små af slagsen, for Winnie bliver løftet op i eller over hovedhøjde for at snuse oven på skabe og hylder. Hun hopper op på borde og i senge, mens koncentrationen lyser ud af hende. Hun VIL så gerne finde noget, som kan gøre "mor" glad. Vi finder et par hjemmelavede chillums, som mest ligner nogle plasticflasker fra en brandtomt. Hver gang bliver Winnie helt vild af glæde og hopper op af Charlotte som en lille gumibold. Faktisk så højt at Charlotte får ridset næsen. Som belønning for "fangsten" har Charlotte et stykke læder, som Winnie henrykt farer rundt med. Fraukje's belønning er en bold i en sok, som hun er nøjagtig lige så hysterisk glad for. På et tidspunkt reagerer Winnie på et stykke ost pakket ind i plastic, som ligger i lågen på et af de små køleskabe, som står i cellerne. Også Fraukje reagerer på osten, men det er tilsyneladende blind alarm. Det kan dog sagtens være at personen, som har rørt ved osten, også på et tidspunkt har rørt ved stoffer. Det er nok til at hundene vil reagere. Kreativiteten, når det kommer til at gemme stofferne, er stor. Charlotte fortæller at hundene ind imellem markerer for fært på en stol eller en seng. Det betyder ofte at beboeren har brugt underlivet som gemmested.

Ringkøbing arrest - en anden slags fangsel

Efter af have hilst af med vagtstuen kører vi

vestpå til Ringkøbing. Vi skal besøge Ringkøbing arrest og arrestforvarer Niels, som jeg efter at have fået stedet beskrevet af Charlotte glæder mig til at møde. Undervejs holder vi ved et sted, hvor hundene kan få sig et lille frikvarter og en løbetur inden vi kører til Ringkøbing, som iøvrigt er en rigtig pæn by. Vi har fastelavnsboller med og går ind af bagdøren i håb om en vis ubemærkedhed. Hundene - især Winnie - pisker ind gennem den lille vagtstue og rundt om hjørnet til spisebordet og køkkenet. Hold da op! tænkte jeg. Her har vi sandelig en entusiastisk ansat. Men forklaringen var selvfølgelig mere ligetil. Niels har et glas hundekiks stående på hylden beregnet netop på Winnie og Fraukje og sikkert også hans egen hund. Niels er nøjagtig ligeså ukompliceret og engageret i sit arbejde, som jeg forestillede mig. Man kan mærke at det er Niels, som former hverdagen for både personale og de indsatte. Det siges at netop Ringkøbing arrest er et populært afsoningssted, da der her gøres et stort arbejde fra personalets side for at hverdagen skal være fyldt med så meningsfuld beskæftigelse, som mulig. I montageafdelingen samles og pakkes heroisk store oplag af forskelligt - lige fra låger til minkbure til reklamer for tandbørstning. Inventaret i cellerne er produceret på et møbelværksted i et af landets større fængsler, men monteret af de indsatte. Der hersker en godmodig stemning og man fornemmer ligefrem, at der nærmest går sport i at opgaverne løses så hurtigt som muligt - ikke mindst for at imponere Niels. Den tilid, der vises de indsatte forventes respekteret og ikke gjort til skamme, for "så falder der brænde ned". Alle steder ser det rent, pænt og nymalet ud. Niels fortalte, at der engang var en, som følte sig kaldet til at lave lidt graffiti på væggen. "det tog en halv dag for kunstneren at få det af". Selvom tonen er afslappet og humoristisk er der intet slapt omkring sikkerhed og håndhævelser af reglerne.

Gode fangster

Nøjagtigt som hundeføreren har det, når apportøren finder en vanskelig fugl, har narkohundeførerne det, når narkohunden gør et godt fund. Den optimale situation var selvfølgelig, at der hverken var anskyd-

Niels og Winnie er perlevenner.

ninger eller forbudte stoffer til, men når nu verden ikke er sådan er det en fantastisk tilfredsstillende, når træningen og arbejdet bærer frugt. Begge hunde har i løbet af deres karriere haft gode fangster. Med til disse hører også pengebeløb og mobiltelefoner. Pengene bliver ofte fundet fordi besidderen har haft fingrene i stoffer på et eller andet tidspunkt. Hundene er i sagens natur ikke populære gæster alle steder. Netop derfor er det meget vigtigt, at hundene opfører sig venligt og velopdraget. At de ikke giver sig til at æde indholdet i køleskabet, men kun søger efter det, de er der for og at de ikke sviner i sengene eller vælter ting ned af hylderne, så der går noget i stykker. Der er ikke plads til mange personlige ting i de små rum og pladsen er ofte snæver.

På trods af det omhyggelige arbejde er der stadig, som det jævnligt nævnes i medierne, stoffer i omløb i landets fængsler. De kommer ind via besøgende, når de indsatte - primært i de åbne fængsler - har været på udgang og tager noget med tilbage eller det kastes over mure og hegn. Derfor bliver indsatsen nu udvidet til også at omfatte visitering af personer, som det hedder i fagsproget. Det betyder at narkohunde skal undersøge de personer, som besøger indsatte eller indsatte, som kommer tilbage fra udgang. Til dette formål er der lavet en overbygning til mentaltesten, som alle nuværende narkohunde skal bestå for at kunne deltage i den udvidede aktivitet. Testen er udviklet i Norge og det var da også norske instruktører da Fraukje bestod. Winnie var desværre ikke helt på mærkerne den dag prøven løb af stablen, men hun er jo også 8 år. Forhåbentlig får Charlotte snart en afløser for Winnie. Der er i hvert fald "lagt i ovnen til endnu en labrador i kriminalforsorgens tjeneste.

Nogle opdrættere af hvalpe, som senere skal gennemgå træningsforløbet til narkohund, starter prægningen allerede straks hvalpene er født. Klude med fært af diverse stoffer bliver lagt i hvalpekassen og blander sig med færten af modertæven og søskende og senere, når de får mad af skåle, stilles skålen konsekvent på en klud med fært. På denne måde kommer færten ind på ryggraden og bliver forbundet med noget positivt.